

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Majelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.		FŐSZERKESZTŐK:		SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:	
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		Dr Gyarmathy Dezső,	Dr Hinléder Fels Ernő,	Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.	
Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Készletek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.		Dr Kállay Tamás,	Dr Pál Ernő,	Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérről, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.	
Telefon	Egy példány 10 fillér.	Telefon	Dr Viola Sándor,	M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.	
			SZÉPIRODALMI FÜMUNKATÁRS: Fülel Sz. Lajos.		

Ellenállásunk alapja.

Irla: Szász Zsombor,
orsz. képviselő.

Erős hitünk és meggyőződésünk szerint mondjuk, hogy törvényes alapon küzdünk és azon akarunk maradni. Mondjuk és írjuk, hogy százados, ezeréves alkotmányunk biztosítja jogainkat és törekvéseinket.

Igazunk van. Betűkre és paragrafusokra hivatkozhatunk, régi, száz esztendő törvényekre, melyek kimondják a nemzet önállóságát, melyeken parlamenti kormányrendszer, miniszteri felelősség alapul, melyek megkövetelik, hogy a „főispán a közgyűlés színe előtt” esküt tegyen. Hivatkozhatunk rájuk, nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy ezeket a törvényeket védjük, védjük törvényes eszközökkel.

Csak a mikor törvényes eszközöknek: az agitációnak, a beszédnek, az írásnak a végén vagyunk, akkor merül fel a nagy kérdés: Mit védelmezzünk? Reálitást, valóságot? S kitől védelmezzük?

Vannak törvényeink, vannak papirra nyomtatott betűink. Egész nagy teste a bölcseségnek, a jogosságnak: *corpus juris*. Van alkotmányunk, mit biztosított annyi évszázad, egy évezred törvénye, szokása, gyarapított új eszme, modern gondolkodás.

És mégis, a pragmatika sanctio után, melyben a persónális unió alapja van lerakva, következett II. József, 1790 után 1848. és 1867. után a mai nap. A betűk megváltak és megvannak. Biztosítják alkotmányunkat, függetlenségünket s mégis annyiszor elvették mind a kettőt; megteremtették a parlamentáris kormányrendszert s ma még sincs sehol; föntartották a törvényhatóságok autonómiáját s ma a kormány készül, hogy megsemmisítse azt.

Utána jön aztán a többi. Ma még van birói függetlenség, az írott betű biztosítja még politikai jogaimat, egyéni szabadságomat holnap, vagy holnapután elveszik azt is, holnap elítélnek törvény ellenére, azután megfosztanak jogtalanul szabadságomtól.

Pedig ezek a jogok, ezek a közszabadságok mind bele vannak foglalva alkotmányunkba.

De ezek a jogok, ezek a köz-

szabadságok valóban mindig aludtak, mindig dormiensek voltak.

Az önálló, független, a törvény betűiben leírt Magyarországnak, a Habsburgok uralkodása óta nem létezett egy percig sem. A parlamenti kormányrendszernek megszüntetése óta, nem volt egy eszmélő pillanata se, tán halva is született s a törvénybe iktatott miniszteri felelősség végrehajthatatlan, ezt mutatja az utolsó félesztendő.

Élő alkotmány ez?

Mihez ragaszkodunk?

Nekünk nem sárga papír kell fekete betűkkel, nem borjubőr kötet, hanem megelevenülő gondolat. Nem egymasmellé tett szavak: hogy nem szabad lopni, nem szabad csalni, hanem az *abba lefektetett erkölcsi eszme élete*, hogy *valóban* ne lopjal se te, se én.

Van alkotmányunk, de az olyan dolgokról beszél, ami nincs, amit nem effektuál: önálló Magyarországról, pártisról, miniszteri felelősségről. Éjjel süt a nap a mi alkotmányunk szerint és nappal járnak a csillagok.

Mi pedig védünk egy alkotmányt, melynek ötszáz év óta nincs élete. Föl akarunk támasztani egy szobrot, mely soha se halt meg, mert halva született.

Ez az én hitem és kiindulási pontom.

Ne ezer éves alkotmányokkal dicsekedjünk, hanem legyünk büszkék a mai nemzetre; ne egy régi alkotmányból akarjunk feyvert kovácsolni, hanem teremtsük meg egy modern nemzet jogait, önállóságát. Ne azért követeljük — függetlenségünket, hadseregünket, nyelvünket, mert a *pragmatica sanctio*, 1848. és 1867. törvénybe írt valamit, de soha sem adott semmit, hanem azért, mert itt vagyunk, önálló, független, erős nemzet vagyunk, élni akarunk s érezzük jogunkat a munkához, az élethez. Követeljük függetlenségünket: nem azért, mert hozzávénytünk, megérdemeltük egy ezer esztendő lét után, hanem azért, mert itt vagyunk fiatalon és élni akarunk s meg akarjuk alapítani jövőnket.

Ezért küzdünk és ezért küzdünk olyan fegyverekkel, a melyeket kezünkbe ad az idő,

a kor. Előbb békésen, úgy hívjuk alkotmányos fegyverekkel. Egy hét óta elővettük az erkölcsi fegyvereket is: a *megvétezt, a meggyalázást*, azokkal szemben, a *kik a nemzeti akarat ellen* szegülnek. Lesz más fegyverünk is, találunk. Kaszát, kapát nem fogunk elő venni, mert nem élünk a tizenhetedik, vagy tizennyolcadik században. De hiszünk, bizunk ügyünk igazságában, hiszünk igazságunk győzelmében s ezért nem akarunk fölládozni egyetlen csepp magyar vért sem, mert összes ellenségeink pusztulása nem érne fel azt.

Mi nem hiabavaló munkát akarunk végezni. Az új, modern Magyarországot akarjuk kiküzdeni, modern fegyverekkel. Valaha én neveztem el *vér nélküli forradalomnak* a norvégek küzdelmét Svédországgal szemben. Küzdöttek egy századon át, lankadatlanul, „vérfolyás nélkül” s ma *mind* ott vannak, *mind* megérték az önálló független hazát.

Ez kell, hogy a mi küzdelmünk alapja és célja legyen s ez fogja kezünkbe adni az illő fegyvereket is.

Haladó párt-e, vagy személy párt?

(Gy. D) Rossz idöket élünk. rossz csillagok járnak. Bécsben kiadták a jelszót: „Le kell verni a nemzetet”. A kormány kezébe vette a bűvös feyvert, melynek vasa a pokol vizében van megedzve, melynek éle alatt az erőnek, vagy ravaszágnak minden fegyverzete és védelme elágyul. Társult a nemzetközi szociálistákkal, kiket fel lehet bérelni és ráuszítani a többire; vagy a kik maguktól is marnak, mint a veszett kutya, minden uszítás nélkül. Meg kezdődött a nemzet leverése. Pest-megye főjegyzőjét felfüggesztették, a 65-ös bizottságot feloszlatták, rendelték, a póttartalékosokat behívni határozták, hogy a nyomor és bánat általános legyen. Ezekre menő családfejtő eji ki kezéből a munka segédeszközeit, hogy ugyan annyi szomorú katoná vegye fel a nemzet leveréséhez szükséges feyvert. Majd minden megyében megjelennek a szuronyos főispánok, hogy nyomott lelkiismerettel, sápadt ábrázattal, a hazafiak vést jósló zajongása között megesküdjenek a magyar alkotmányra, melynek a temetésére jöttek.

Eljött mihozzánk is a kormány kirendeltje Ugron János, hogy meghasonlásba hozza megyénkben a jó barátokat és egyesítse hazánk ellenségeit. A megyeház előtt feyveres csendörök fogadták, bent pedig

valamelyik elrejtett teremben egy pár hatalmat ünneplő alak. A nagy teremben két részre csoportosultak a bizottsági tagok. Elöl tömör sorfalat képeztek, néma közönbösséggel bámulva előre, a bizottság hivatalnok tagjai, tanítói és választott tagjai; hátul pedig a közgyűlés közel multjában hozott határozatokhoz ragaszkodók és mindegyre szólásra jelentkezők, a kormányt és bizalmasat élesen elítélők lelkes csoportja.

A nemzet és kormány éles ellenében vannak. Egyik a jövőben vetett bizalommal, a virágzás; másik a megsemmisítés csirája, a halál. A nemzet egyik részét képviselik a törvényhatósági bizottság tagjai, a kormányt a főispán. És mégis miként lehet, hogy az élet, a jövő várja a megsemmisítést, hogy ölelkezzék. Miként lehetséges, hogy ezen csoport igen sok kifogástalan hazafinak, kiváló jellemnek ösmert tanult, tapasztalt és közbecsülésnek örvendő egyén, hódolattal várja és fogadja a nemzet leverésére vállalkozó kormány kiküldöttjét? Miként lehet, hogy valaki közelmultját megtagadva, akarat és gondolat erejét annyira elveszítse, hogy azonosítsa magát a nemzetet letipró kormány bizalmasával és ne jusson eszébe, hogy a gyülestermen kívül szorult nép, melyet ő most képvisel, az álláspontjával ellenkező irányban hódol? És miként lehetséges észre nem venni, hogy az a fekete folt, a melyre ráléptek, nem eltapodható s ők mennél többet tapodják, annál feketébb és szélesebb, mert az nem a felület fekete foltja, hanem a pokol mélységének forrása.

Azt mondják a barátság.

En hiszem és némileg menthetőnek találom. Bár a keserűség vért kerget agyunkra és szitkozódó szót ajkunkra, de elfojtja az a hit, hogy az Ugron Jánost hosszánával fogadó párt, nem a Fejérváry által alapított haladó-párt, kinek csak egy tagját tudom e megyébe Ugron Jánost, hanem Ugron János személyes hívei, kik, habár tevesen is, de csak Ugron személyes tulajdonosságait tekintették és ötlet nem fogják követni a nemzet letiprás térére, mert bármint bizakodnak is a Fejérváry bizalmas személyében, hogy az a törvény nyomdokát soha el nem hagyja, csatlakoznak. Csatlakozniok kell, mert e főispánnak a Fejérváry rendeleteit kell végrehajtja, ezek pedig a nemzet akaratával és alkotmányos szokásainkkal ellenkezők; vagy a törvényeinket megtartva, elvesziti Fejérváry bizalmát és vele állását. Az igazságtalanság igazságtalanságot szül s az átkok és csalások valóban mindig vissza kerülnek »haza», akár milyen messze elvándoroltak legyen is.

A barátság nem kötelez az öngyilkosságra. Nagy a bizalmam, hogy nemzet és vele megyénk is egyses lesz, hogy a pokol vizében edzett bűvös feyvert kicsavarja a minket fenyegető kezéből, mielőtt ártalmunkra lenne.

Vedlési processus.

A természetrajzban ismeretes a bábnek (pupa chrysolis) fejlődési stádiuma, mely az ivarérett állapotot megelőzi. Ilyenkor a rovar nem táplálkozik és többnyire mozdulatlanul fekszik. Megkülönböztetünk: 1. tonnaalakú bábót (pupa coarctata) midőn a bábót még az álca utolsó ruhája, bőre is takarván, rajta kívül az egyes végtagokat észrevenni nem lehet p. o. a legyeknél; 2. fedett v. mumia alakú bábót (pupa obtecta), midőn az egyes végtagok észrevehetők ugyan, de szorosan a burokhöz fekszenek, p. o. a lepkék és végül 3. a szabad bábót (pupa libera) melynél a végtagok szabadon kiállnak, p. a bogarak. Némely álca bebábozás előtt még finomabb vagy durvább selyemszerű szövetbe is burkolja magát, melyet gubónak nevezünk.

Ime a vedlési processus, melyet azonban manapság nemcsak a természetrajzban találunk meg, hanem a politikai életben is. A Fejérváry-féle kirendeltség a báboknak minden átalakuló processusán keresztül ment. Junius 21-én kezdődött a fejlődési stádiuma, aztán szept 15-éig nem táplálkozott, mozdulatlanul „kormányozott”. Belügyi bábja tonnaalakú, az álca utolsó ruhája, bőre takarja végtagjait, melyekkel a megyei határozatokat megsemmisítette, észre lehetett venni. Odamászott mint a légy, majd minden törvényhatóság zöld asztalára. A passiv resistencia azonban egy darabig elhessegette. A másik fajta már átvedlett miniszteri tanácsossá és sajtórendőri miniszterré. Eleintén fedett mumia alakú volt s „Napló”-ba burkolózt. Egyes végtagjai észrevehetőek voltak ugyan, de szorosan a „Burg”-hoz simulak. Végre átvedlett lepkévé és szállt, szállt a „Burg”-hoz szörnycsapkodással a sajtóirodába és ott letelepedett a tintásüveg mellé és most petéit a papírra rakja, mely tudvaleg még a számárnál is sokkal türelmesebb. A szabadelvű bábok (pupa liberális) végtagjai szabadon kiállnak, sőt kiválnak a kötelekből. Az ilyen bogarak a haladók csoportjához vedlenek át a politikai életben. Ott aztán bebábozás előtt még finomabb (államtitkári) vagy durvább (főispáni) selyemszerű szövetbe burkolják magukat. Ezeket nevezik bécsi svaregelb gubónak.

De nemcsak ők vedlettek át, hanem táplálékuk is, melyet programnak neveznek. A legfőbb báb, ki olvasni is tud, tudatta is távolabbi válfajaival. E táplálék mesés és roppant termékeny. Azonban megemészthetetlen. Ami új benne az nem jó, ami pedig jó az nem új. A vedlésnél átalakul a rovar kocsyoszerű ducidegrendszere is. A politikai életben ezt közönségesen agyvelőnek nevezik. E gyenge kotyvalék idiosinkraziával fogad minden ilyen szót: törvény, nemzet, többség, alkotmány. Az agyrendszer elváltozásaiban észrevehető egy fixa idea: a hatalmi vágy, a perverz sexunditia, erőszak a jogon s az alkotmány megbecstelenítése.

Ilyen beteges és kivihetetlen ideák: katonai s gazdasági program, agrárpolitika, birtok és iparpolitika, beruházások, szociálpolitika,

progressív adó, közigazgatás államosítása, hivatalnokok szolgálati pragmatikája, fizetésrendezés, horvát politika.

Egészséges agyrendszer, ha ezeket csoportosítja, talán nyelbe üthetne belőlük egyet-mást, de egy törvénytelen alapon álló bábesapat, mely a vedlésnek mindennemű fázisán átment, hangoztatja ugyan, de kivinni képtelen.

Azonban fontosabb ennél a mai helyzet, az alkotmányválság, melybe a nemzetet belesodorták. Ott áll a szekér megfenekletten a bécsi makacsság pocsolójának közepén. A lovak (az alkotmány) ki vannak belőle fogva, a kocsis (a kamarilla) csak olyan napszámosféle, aki nem tudja, hogy mihez kezdjen, a gazda (a király recte osztrák császár) nem tud parancsolni, se előre, se hátra! Quid nunc. Az emberek nézik, bámulják a megfeneklett szekeret, de nem segíthet senki. A koalíció programja kirántaná helyéből a szekeret, de a bécsi megrögzött makacsság nem engedi. És az idő mulik. Az a fránya idő, amely sohasem áll meg. A szekér nem mozdul és az ország kezd hozzászokni, hogy ott lássa a pocsolójában. Lót-nak-futnak a Bécsből kirendelt bábok, hogy hátha lehet valamit csinálni a lovak (az alkotmány) nélkül is. Megint napok mulnak, megint hetek, hónapok mulnak; semmi, semmi! De egyszerre a világ nagy meglepetésére jön az abszolutizmus, de biz, az ki nem huzza a szekeret. A nemzet pedig néz és harapja a szája szélét tovább. Fejérváryék a haladókkal és a nemzetközi csavargókkal a szemöldöküket ráncolják. Mi lesz? Mi lesz? A lovakat miért nem fogják be, miért nincs itt a gazda? Tán haragszik? Hej de nagy öröm lenne Bécsben, ha a koalíció összeveszne, hajbakapna. Összeröffenének: Beck, Pittreich, Goluchovszky stb. és kiabálnak: „Helf Gott! Kriszti Gott! Szamer Brüder? Bisz in Ewigkeit Amen!” De ebből nem eszel bécsi kamarilla! Nekünk ezeréves nemzeti jogainkat meg kell hogy adják, vagy... ugyis tudjuk, hogy akkor „mindnyájunknak el kell menni!”

K. Mártonffy Imre.

A fiók program.

Valami programféle került a kezünkbe. Nem tudjuk, vajjon egy újonnan indítandó lapnak a programja-e, vagy pedig az újdonsült megyefőnökö, de az alatta szereplő notorius haladó-párti személyek után ítélve, a hangzatos ígéretekkel tülontul telített kiáltvány a darabont kormányának némi székely vonatkozásokkal kiegészített, népámitó programját kívánja a sajtó útján népszerűsíteni.

Mindenekelőtt a haladó párttal szemben természet és észszerűleg megnyilatkozó bizalmatlanságot akarja eloszlatni s azért mint okos és ravasz farkas, a báránynak bőrét magára öltve, tele tudóval mekegi, hogy „Nagy, szabad, erős és boldog Magyarországot” akar. A báránybőr alól azonban csufol ki villognak az ordas otromba fogai s a lány bégetés sem sikerül neki teljesen, mert midőn a „nagy, szabad, független, erős és boldog Magyarország” megteremtésének eszközeit sorolja elő, a báránybégetés méla akkordjait elnyomja az ordas üvöltése.

Mindjárt az elején kijelenti, hogy

nagyság alatt csak a „belső” nagyságot érti, valamint boldogság alatt is a belső boldogságot, vagyis a jóllakást. Lakják jól a felsőbb körök által elhullatott morzsákkal, csontokkal és moslékkal mind az, aki „haladó”, mert aki jóllakott, az megelégedett s aki megelégedett, az meg a királyi akarral is könnyen megtalálja az összhangot. Egyszerűen meglapul és megnyalja azt a kezet, mely korbáccsal végig vágott az arcan.

Mert ez az „összhang”, ez boldogítja a magyart és nem a függetlenség, a nemzeti önértet, a becsület. Ezek mind elavult, lomtárba való dolgok a „haladók” programja szerint, melyek nem férnek össze a huszadik század eszméivel. Hogy mik ezek az eszmék, arról bőlesen hallgat a program, de ha a közelmúlt eseményeinek történetét ismerjük, nem nehéz rájöttünk, hogy ezen „eszmék” alatt valószínűleg az egyéni önzést, akaratlanít, jó hivatalt, zsiros haszonért mindenféle hatalom előtt való meghunyászkodást, és a hatalmon maradás érdekében a hazát megtagadó nemzetközi szocialistáknak nevezett gonosztevőkkel való szövetkezés jogosságát kell érteni.

Ezek az „eszmék” nagyon alkalmasak arra is, hogy azt a bizonyos „összhangot”, mely négyszáz esztendő óta fojtogat immár bennünket, még szorosabba hurkolják nyakunk körül.

Nekik összhang az, ha az országgyűlés szó nélkül engedelmessé válik az uralkodó parancsainak és boldogok, ha teljesíthetik az öngyilkosságot parancsoló rendeletet is, mert azzal ámitják magukat és a világot, hogy amit tettek, azt nekik legszentebb meggyőződésük már régen megsugta s csak a legfelsőbb kegyes intésre vártak, hogy teljesítsék az autokrata akaratot. És azt hiszik, hogy akaratuk szabad elhatározásából cselekedtek, mert ők is azt akarták, amit az uralkodó.

Az ilyen szolgálékü népség, melynek soha más akaratát nem volt, mint a mit rája oktroyálták, mindig azzal maradt felszínen, hogy az igazi nemzeti akaratot nyakasságnak, a nemzet jogainak érvényesítését lázadásnak bélyegezte az uralkodó előtt. Labanckodott, pecsoviczkodott, muszkavezető és adminisztrátor volt csak azért, hogy az „összhangot” a nemzeti és királyi akarat között folyton a nemzeti akarat megaláztatásával, sőt teljes előlével tartsa fönn.

Ennek a programnak is ez az alapelve, amint alapelve a darabont banda programjának. Elsikkasztja a nemzet souverainitását, érvényre akarja juttatni a magyar alkotmányban a „L'état c'est moi” elvét, holott egy véres tragédiaként lefolyt ezeréves történetünk minden küzdelme és az ezeréves küzdelemben kifejlődött és nemzetünk létevel összeforrt alkotmányunk minden betűje azt tanítja, hogy nálunk a nemzet minden, az uralkodó a nemzetből kapja hatalmát és tekintélyét, miként fényt a hold a naptól.

Nem átalják kimondani, hogy a fejedelmi és nemzeti akarat „összhangja” érdekében köteles a nemzet az érzelmei sérelmével is áldozatot hozni. Hát mindig csak mi hozunk áldozatot az idegen érdekében? Hát mindig csak mi engedünk? És a mi sorsunk mindig csak a megaláztatás legyen? Ez a „kedvelt” Magyarország nem érdemel annyit, hogy hűséges szolgálatai jutalmául legalább fölemeljék a föld porából és letöröljék arcáról a sarat, melylyel ellenségei eléktelemtették? Ez nem volna megalázkodás, hanem férfias cselekedet és talán a tartozó hálának egy milliómod részben való lerovása.

De a fiók program készítői mindezeket haszontalanságnak tartják, mert a nemzeti küzdelem férfias erőt, elszántságot és bátorságot

kíván, az pedig a politikai eunuchokban nincs. Azt hirdetik, hogy ők csinálnak reális politikát, az pedig, ami a függetlenségi pártot lelkesíti és a nemzeti jogokért folyó harcban kitartásra tüzei, szerintük nem egyéb, mint üres szentimentalizmus. Haszontalan szentimentalizmus nekik a szabadságra, függetlenségre, becsületre és tekintélyre törekvés. Hát szentimentális-e a madár, mely meleg szobában levő kalitkáját, bőséges ételmét, vesztélytől, támadástól való biztonságát otthagyja a szegényes, ezer veszélyt rejtegető szabadságra? Szentimentális-e a természet, mely a szabadság, a függetlenség ösztönét minden élőlényre beoltja? Erre a „haladók” nem gondolnak, hanem öntudatlanul haladnak azon az uton, melyet a bécsi feketesárga utmutató számukra kijelöl és szajkó módra, értelem nélkül ismételtetik azokat a frázisokat, melyeket a darabontoktól tanultak.

Igy jutnak arra a világrendítő bölcseségre, hogy az érzelmi politikát ki kell a való életből kiszűrbölni és helyette reális politikát, a has politikáját kell mindenütt érvényre juttatni.

Nem kell nekik nemzeti függetlenség, nem kell magyar nemzeti szellem a katonaságban, mert ez mind csak a nemzeti becsület dolga, holott földolag a kenyér és szerintök a rabkoszt is jobb a szabad szegénységénél. Megelégszenek a hadsereg magyarsága tekintetében annyival, hogy a magyar nyelv egyenlő legyen az oláhval, a tóttal vagy akár a cigánnyal is, mert minden ezredben annyira érvényesülhet, a mennyi magyarul tudó van az ezredben.

Pártszenvedélynek nyilvánítják a nemzeti érzés felbuzdulását, vélt igazságnak a nemzeti jogokat és ennyi handabanda után még el akarják hitetni, hogy őket a józan ész vezeti.

Szemérmetlenül azt mondják, hogy ők Kossuth Ferenc és Apponyi Albert mellé állanak és ez igazán nagy és jellemes férfiak cikkeiből, beszédeiből összetörve kiszaggatott mondatokkal igyekszene szofisztikus okoskodásaikat bizonyítani. Igazi jezsuita fogás. Meltó azokhoz, akik nem válogatások az eszközben s akik hipokrita szemforgatással bolondítják a világot.

Aztán kibontják a vásáros ládát. Kirakják a szemképrázató portékákat és csalogatják a könnyen hívó közönséget. Mindegyiknek igérnek valamit. A földművelő népek parcellázást, mintha bizony volna nálunk mit parcellázni. (Lehet különben, hogy ez csak véletlenül maradt benne a fók-programmban s nem a székelyek boldogítására kínálódik). Hirdetik a kisiparos állami támogatását, állami beruházásokat, progresszív adót s hogy a végrehajtást szenvedők is megvigasztalódjanak, kilátásba helyezik a létminimumot és egy általános frázisban követelik a munka hathatós törvényhozási védelmét. Aztán eszökbé jut, hogy vannak az országban református papok is, a kiket már régóta bolondítanak az 1848. 20. t.-c. végrehajtásával, tehát megígérik nekik ezt, hiszen telik a csörgősapkából. De hogy a katolikusok se nehezteljenek, őket az autonomia megadásával akarják lekenyerezni. Hogy a tisztviselők és tanítók száját is betöm-jék, ezeknek is megígérik anyagi helyzetük javítását. A választói joggal nem bírók előtt megcsillogtatják az általános, titkos választói jog reményét és végül a székely népek megígérik a speciális székely politikát.

Elkezdik verni a nagy dobót: „Ide hallgass vásár! Olyan portékát árulunk, a mi még soha sem létezett. És olyan olcsón, mint senki más. Nem kell érte egyéb, mint fogadd el programunk első részét, mondj le nemzeti jelleméről, függetlenségedről, becsületedről. Csak ezt ki-

vánják hatalmas gazdáik, a darabontok cserébe.

A józan és okosan gondolkodó magyar nép azonban nem hihet a vásári zsbárusoknak. Mert hiányzik üzletükből a legfőbb, a megbízhatóság.

A mi sajátjuk a portékából, az nem jó, ami pedig jó, az lopott. Ellopták a függetlenségi párttól, de nem azért, hogy az egész nemzet közkincsévé tegyék, hanem azért, hogy elkápráztassák és levegyék vele a lábáról a magyar népet.

Az általános választási jogot, a kisbirtokosok és iparosok helyzetének javítását, a létminimumot, progresszív adót, valamint a tisztviselők pragmatikáját évtizedek óta követeli a függetlenségi párt. És mindezeknek évtizedek óta azok voltak kevésköttei, akik most a nép megváltóinak adják ki magukat és rekedték kiabálják torkukat a népjogok hirdetésével.

Mi az oka ennek a hirtelen átalakulásnak? Az, hogy a népjogok legnagyobb ellenségei veszítüket érzik a kapaszkodnak fűhöz-fához, hogy megmeneküljenek. Mint a tolvaj cigány, maguk kiáltják, hogy „fogjátok meg a tolvajt” s az alatt, míg a figyelem elterelődik róluk, elfutnak a lopott dolgokkal: a nemzeti jogokkal, a magyar vezényszóval és az önálló vámtérlettel.

A függetlenségi párt mindezen vívmányokat nem megvesztegetés-képpen, nemzeti jogaiért cserébe kínálja a nemzetnek, hanem becsületesen és nyíltan kimondja, hogy előbb a közjogi kérdéseket kell végleg tisztázni, mert addig nem lehet eredményes a belügyi és socialis alkotások munkája. Az tehát, hogy most nem engedi a nemzet figyelmét a küzdelem főtárgyáról elvonni, nem annyi, mihha nem akarná a modern socialis reformokat, hanem csak következetesség és céltudatosság a nemzeti küzdelemben.

Az a mód, a hogy a haladó párt a kisbirtokosok és kisiparosok helyzetén segíteni akar, egyenesen megsegényítő és meggyalázó a magyar nemzetre nézve. Állami támogatást, segélyezést helyez kilátásba a helyett, hogy megalkotva az önálló vámtérletet és az azzal járó intézményeket, lehetővé tenné azt, hogy a hazának minden polgára tisztességesen megélhessen becsületos munkája után. Ez az alamiznaosztogató program méltó azok utódaihoz, akik Magyarországot előbb koldussá s azután osztrákká akarták tenni. A koldussá tétel már megtörtént. Most alamiznával, megvesztegetéssel akarják a koldus népet hazájától, becsületétől megfosztani s teljesen olyaná tenni, mint szövetségeseik, a hazátlan bitangok.

És van bennök elég erkölcsi érzéketlenség arra, hogy fennen hirdessék, hogy az ő programjuk az igazi 48-as program, a Kossuth Lajos programja.

Nem, jó urak, ez a darabontok programja, melyet önöknek azon utasítással küldöttek kegyelmes gazdáik, hogy próbálják meg vele a nemzeti ügytől eltántorítani a szerény vagyoni viszonyok között élő székely népet. Ha ez megtörtént és elveszett hatalmuk ismét biztosítva van, akkor majd úgy is ellehet halasztani időnkig a csillogó ígéretek beváltását.

De a székely nép is tudja, ki áll a reakció szolgálatában és nem fog oly könnyen lépni menni, mint gondolják.

Dr Pál Ernő.

A politikai helyzetről.

A máz.

A király összeül minisztereivel és választanak egy bizottságot, melynek feladatává teszik a katonai jelvénykérdés megoldását. A bizottság tagjaiul kinevezték Fejérvári Lászlót

és Marczali Henriket, hogy a katonai jelvényt megkésztessék és ezáltal a magyarok felháborodását lecsendesítsék. Éretlen nemzetnek, gyerek népnek tekintenek minket Bécsben, lehet, nem is ok nélkül, hogy valami fényes, csillogó jatekszeret előnkbe tartva lecsendesíteni vélnek, mint a gyermeket a fényes karácsonfával.

Félre a mázzal kormányzó uraim, mert a nemzet teste tele van fekélyekkel és mit sem ér új bőrt hozó mázatok, ha a betegség a testet sorvasztja. Ok nélkül hangoztatjátok a népjogok kiszélesítését, szabadság erősítését, szappanbuborék szavakat, mert hiányzik nálátok az alap, a tiszta erkölcs. Munkátok kötélfonás homokból és összeomlik magától, mert nincs ami összetartsa, nincs meg a nemzet bizalma irántatok.

Az erőszak.

A kormány egy dörgedelmes rendelettel elmozdítja állásából az ellenálló Pest megye jeles főjegyzőjét: Fazekas Ágostont és feloszlatni rendeli a 65-ös bizottságot. De ezek figyelemre sem méltatva a törvénytelen kormány törvénytelen rendeletét, végzik teendőiket tovább. Tahy főispán pedig, kit oly csufosan fogadtak, lemondott állásáról, másnak engedve át e dicstelen helyet.

Az ország egy pár helyén megjelennek a szuronyos főispánok, ahol sikerül, beiktatják magukat olyan szerűleg, mint nálunk, egy pár éljentes kicsikarnak alárendeltjeiktől, mintha azzal fel lehetne tartóztatni jöttében a kikerülhetlent, mely már az ajtón kopogtat. Az elégtelenség napról-napra gyarapodik és nem úgy jön, mintegy mindent összevesszőző hógörgeteg, hanem mint a finom tühegy nagyságu hónak csendes szitálózdása, hullva lassan egymásután, a míg utóljára minden be lesz tetve, kormány, főispánja, rendszere és követni fogja a tavasz, a nemzet megifjodása.

Nesze neked Csikország!

Az ország szekere csikorog, mert minden kenőcs a főispánokra fogy fel, pedig ugyan gyéren jelentkeznek. Sok megye árván van, de nem soká lesz így Csikmege. Megbízható értesülésünk szerint megyénk egyik szülőtte: Dr Török Pál ügyvéd lesz kinevezve Csikmege főispánjának. Ez a nagy ambícióju fiatal ur felig-meddig tisztában van az ottani fogadtatásával, mert minálunk kollégája fogadtatását végig élvezte. Már most ehhez még gondolja hozzá, hogy Csikba nincs annyi „kitömött ruha”, mint nálunk, hanem azokban igen sok férfi is fedezhető fel, körülbelül tisztában van az eredménytel. Olyannak képzelem ezen főispánságot, mint a haszontalan cserépedény sorsát, ha az keményebb dolgokkal jön összeütközésbe. Tartós lesz, mint a fehér ökörnyal az őszi legelőn, az esőt, vihart nem állja ki.

Milyen könnyen lesz soruk. Csikmege halad Török nélkül, Török ur pedig huzza a főispáni fizetést funkció nélkül. Extra Hungarum non est vita!

JEGYZETEK.

Hazaúsás és hazaárulás. A szomszéd Csikvármegye hazafias törvényhatósági bizottsága a nemzeti ügy védelmében szintén határozott, épen azon a napon, melyen Udvarhelyvármegye gyalázata bekövetkezett. Elhatározta e hó 14-én tartott közgyűlésében, hogy „az ujonnan kinevezett vagy kinevezendő új főispánt törvényesnek nem tartja s mint ilyennek a vármegye házába helyet nem ad, őt be nem iktatja, az esküt tőle nemcsak ki nem veszi, hanem azt, — bárki legyen is az, ki erre a jelen körülmények között vállalkozik, mint olyant, ki a nem-

zeti akarat letörésére eszköznek ajánlkozott, a nemzeti ügy elárulásának és hazaárulásnak tekinteti. Megtiltja tisztviselőinek, valamint segéd- és kezelő személyzetének, hogy vele hivatalosan érintkezzenek, tőle bármi rendelkezést elfogadjanak vagy tudomásul vegyenek, és törvényhatósági közgyűlés az ő rendelkezésére az alispán vagy helyettese által egybe nem hívható. — Külön, e célra kiküldött bizottság által a főispán hivatalos helyiségeit lepecsételi és a pecsétek csak is a törvényhatósági bizottság újabb határozatára távolíthatók el.” Ugyanakkor Oláh Alajos bizottsági tag azt javasolta, hogy Udvarhelyvármegye törvényhatóságának azon szótöbbséggel hozott határozata felett, mely szerint új főispánjának beiktatását elhatározta — fejezze ki a közgyűlés megbotránkozását és erről nevezett törvényhatóságot átiratilag értesitse. Egyhangulag helyeselte a közgyűlés ezt a javaslatot és hogy egyelőre még határozattá nem vált, csupán Becze Antal alispán reményteljes felszólalása akadályozta meg. Hitte, hogy Udvarhelyvármegyeben gyászmagyarok nem lesznek. A hazafias lelketű alispán — szégyenletes fájdalommal kell bevalljuk — csalódott. A 73 gyászvítez meggyalázta vármegyénk színmagyar székely népének hazafias érzületét, választott tisztviselői kara pedig cserben hagyta a nemzeti szent ügyet. Ezek tehát megérdemlik, hogy a testvér székely megyék csakugyan megbotránkozással közönségünk pedig méltó haraggal forduljon el tőlük.

— **Tíz Judás egyszerre** . . . A székely becsület rákfenéi, Udvarhelyvármegye hazafias jó hírűnek megöli a burgzsandárok cinkostársaiavá szegődtek. Beszenyenezik még jobban a székely becsületet; kalandor politikát üzennek a nemzeti ügy letörésére. Halljátok-e udvarhelyvármegyei székelyek! Tudjátok-e mit mondanak immár Udvarhelyvármegyéről a szomszéd vármegyék, így többek között Csikvármegye: Megmondjuk: „Egy hazaáruló kedvéért egy törvényhatóság beszenyenezte a székely becsületet. Udvarhelyvármegyében — fáj e nevet leirunk — akadt 73 drb politikai próstitúált, akik elhallgatva kiáltó lelkiismeretük szavát, felcsaptak a burgzsandárok szövetségeseiül, hogy egy hitehagyott, elvekkkel kufárkodó, nemzetére, családjá nevére szégyent hozó embernek szolgálatába álljanak.

Azt az embert, akit szülő vármegyéjének becsületos, egyszerű darócruhába öltözött polgárai kidobtak kebelükből s a mandátumra érdemtelennel nyilvánították s vele minden közösséget megszakítva, őt mint örökre bukott politikai nagyságot látni sem akarták; azt az embert most, a törvényhatósági tagok gyász magyarjai, ezek a székelységükből kivetkőzött 73-ak, a hivatalért, koncert és kitüntetésért reszkető lesállók: a császári biztosi állásba segítik. Ezt a gyalázatot a legősibb Székelyföld gyermekei elviselni nem tudják. Érezni fogja a gyermek az emberek utálatát, szégyelleni fogja a hitves a férje által elkövetett bűnt s ezeknek a 73-aknak arcukba szökik a vér, mikor a becsületos emberek társaságát nél-

külöznök kell. S a kiontott polgár, mely a Kossuth Lajos-utca kövezetét aztatja s az eltiportak ezreinek, az ártatlan fiataláságnak, a becsületos polgárságnak jajja égetni fogja bűnös kezüket, melylyel aláírták a székely becsület megrontását és meg fogja remegtetni ajkukat, mely a haza ellen nyílt fel. Ez a ti sorsotok 73-ak, — ti székely honáruók. Császári biztosokkal egyetemben elég nagy lesz nektek Ausztria, hol bélyeggel a homlokotokon várhatjátok, míg az emberi könyörület az utszélen leüt, mint hajdan Efiatleszt. Ezt izeni a szomszéd Csikvármegye az udvarhelyvármegyei hazaárulóknak »Csikvármegye« című lapjában.

És ezzel szemben mi történik Székelyudvarhelyt, a székely anyavárosban? A császári biztos lapot indít — bőséges szubvencióval!

Kik ezek a hazafiatlan meggyőződésűek? — kérditek talán becsületos lelke székelyek. Azt is megmondjuk. Ide írjuk a »szerkesztők« és »belső« munkatársak nevét:

Ember János kir. tanfelügyelő, Gyerkes Mihály községi tanító, Dr Kassay Albert városi orvos, Koncz Ármán gyógyszerész, Kovács Dániel koll. tanár, Dr Nagy Sámuel ügyvéd, Sándor Mózes nyug. tanfelügyelő, Dr Solymossy Lajos állami reáliskolai igazgató, Szabó András koll. tanár, Dr Török Pál reménybeli főispánjelölt.

Mit akarnak ezek az urak? Behálozni benneteket székely hazafiak. Ki akarják ölni belőletek a honfiai szeretet lángoló tüzet, hogy tovább is birkanyáj módjára kezelhessen az osztrák hatalom. Kik ők és merre van hazájok? Egrészének nincs hite, meggyőződése. A másokat pedig úgy kezeli a császári biztos, mint a dróton rángatható Paprika Janesikat. Ha undort és csömört akartok szenvedni; ha jobb érzéseiteket, vérrel szerzett hazátokat ti is bérbe avagy örök áron eladni akarjátok, vegyétek meg a bárány bérbe bujtattott farkast, támogassátok a bukófélben levő Fejérvári kormányt és hogy ezt tehessétek, olvassátok a látszólag ingyen küldendő »Székely Ujság«-nak címzendő császári biztos lapját.

A toll Judásai.

Adok! Veszek! . . . Zsibongó a vásár, bőviben forog a kő, arany, kábitva, csalogatva bankó. Pénz, pénz, suttogja ben megremege a kufárkodó Pénz, pénz, adja egyik másikkak. És valamint hiénája mértföldekről dögszagot és lihege, tájékozott törtet elő az éjszakákba keselyük maradékan úgy csalogatja elő a sárga villanása a mely leddik odabenn zös, morotvás ingötötjében.

Azaz dehogy nánk, mondván, mályos jellemű nek a becsület

Hiszen olyanok is, kik eddig a napfényben sütkeztek, kiknek vállairól mindedig gögösen omlott alá az erkölcsbiró bíboros, szentelen palástja, csak oly mohón rontanak neki a kínálózó koncnak, mint azon társaik, kik nem igyekeztek jellembeli fogyatékságaikat mások tetteinek szigorú, könyörtelen bírálatával leplezni. Magukat kínálva, kelletve, állanak ki az utcasarokra a közélet „puritán apostolai” és epedve várják, ki fizeti meg jobban szerelmüket. A korrupciónak ezen általános jelenségeivel foglalkoznunk fáradságos és mindamellett eredménytelen munka lenne. Ez nem speciális faji tulajdonság, hanem a világ minden államában egyaránt megvan. Az élet keringő forgataga sok szemetet, sarat sodor magával és bizony gyakran megesisik, hogy e szemetet kiveti partjaira, az illatos, virágzó rétek közé. Nem is ez a tünet az, amelyiken csodálkozunk. De gyötrő fájdalommal, acélos marokkal szoritja össze szívünket az a tudat, hogy e szennyes forgatagba már a magyar újságírókat is belevonták, azt a társadalmi osztályt, mely becsületét, függetlenségét eddig minden alkalommal megőrizte. Dárius kincse sem lett volna még a közelmúltban is ahhoz elég, hogy tollat bérelhessen, ma pedig néhány garasnyi kegydíj, néhány újságpéldány bolti árának megfizetése, egy-egy üres cím, egy vasuti szabadjegy eleendő lehetne ahhoz, hogy vásári portékává súlyoszhassa az újságíró becsületét?

Szédületes hírek keringenek az országban is. Ugy mondják, hogy a kormány pártja halomszámra hullatja a pénzt és megvesznek mindent és mindenkit, aki csak megvehető.

Igaz-e, nem-e, nem vitatjuk. De még ha úgy allana is a dolog, csak azt mondhatjuk, hogy nem kár azokért, kik alku tárgyává teszik hitüket, győződésüket, hazafias lelkiismeretüket és politikai becsületüket. Sőt él nyiltabban vallanak színt, őszintebben hirdetik azt, hogy vásári kufárkodás tárgyává kikitőbban, annál feltűnőbb ki a publicisták azon hely komolyan, becsületűájának jó hírneve

... vend a nagy le-
galább mindenki
látni, kiket

... káig nem
sajtónak
kivívja
jó
ves

azokat az elemeket az újságírói teletből, melyek nem hivatásuk szavat követve, hanem kizárólag azért léptek erre a pályára, hogy a vele járó hatalommal visszaélve, bandita módra törjenek a közéletre és a társadalomra. A mi újságírói egyesületeink egyes tagjaik morális integritásával, tisztességével eléggé nem törődnek. Ugy vélik, hogy teljesen megfeleltek feladatuknak, ha anyagi jólétüket előmozdíthatják. Az újságírói tisztesség nálunk alapos megfontolás tárgyát eddig még soha sem képezte. Lehetséges ugyan, hogy ez csak azért van így, mert a magyar zsunaliszta becsülete mindedig védelemre nem szorult. Szenny, mocskok nem tapadt a névhez, melytől meg kellett volna tisztítani. A közelmúlt eseményei azonban hatalmas csafolattal döntik meg ezt az igazságot és ma már bizony legfőbb ideje, hogy erélyes intézkedésekkel maguk az újságírók fogjanak hozzá a purifikáció nagy munkájához.

Meggyőződésünk, hogy a magyar közönség örömmel fogja üdvözölni ezt a megindító akciót, melynek nemcsak az újságírás további jövőre lesz rendkívüli fontossága, hanem a közvéleménynek és ezzel kapcsolatban egész politikai és társadalmi helyzetünknek kialakulásában is elsőrangú szerepet fog játszani.

Az árulók.

Verje meg az Isten, veretlen ne hagyja, aki a hazáját idegennek adja! Ne legyen nappala, nyugodalmas álma, sem a temetőben esődes siri ágya. Kóboroljon lelke széles e világon, pihenésre sehol, sehol se találjon! Rémüljön a felhők barna foszlányától, ne kapjon melege a nap sugarától, sivatagon egjen a fagyasztó jégtől, utja merre halad álljon csupa rémből!

... Halljátok e szót: árulók?! Kik galádul tiporjátok a milliók közkincsét, a becsületet. Van-e jogotok arra, hogy utját álljátok, hogy fondorlataitokkal megakadályozzátok a magasztos eszmék diadalra jutását? Arra hatalmazott-e föl a császári megbízás, hogy szülő hazátoknak megássátok a vermet; hogy testvéreiteknek, hogy ön-ön véreiteknek csordulni lássátok könyveit? ... Vagy több nektek a miniszteri szék, a méltóságos cím, mint a hazaszeretet?

Gyűlölettel veszem tollamra neveiteket. Megvetéssel fordul el tőletek minden magyar ember, minden igaz, hű hazafi. Lépten-nyomon kísér az átok, arcotokba vágják lábaitoknak sarát, homlokotokra sűtik a hazáruulás bélyegét.

S ti ezek után magyar mágnások-nevezitek magatokat? morultabbak vagytok az utadusnál, aki tengődve, de él!

... es ember nyiltan vivja, lopva, titokban csak. És vajjon ti nem utját nemzeti kö. Nemzeti színbe k-e le a szabad-rait? ...

... tettehasították ... ották testé- ... n ér-e utól ben-

neteket is e végzet, a bosszuállás keze? Nem félték-e attól, hogy a magyar nemzetnek szánt bitón ti fogjatok páraitokat kilehelni? ...

Verje meg az Isten, veretlen ne hagyja, aki a hazáját idegennek adja! ...

És a magyar király ilyen emberekkel cimborál?!

És a magyar király ilyen emberekkel fog kezét!?

Csergő Gábor.

KÜLÖNFÉLÉK.

Paralízis.

— Irta: Fülel Sz. Lajos. —

E szó korunk nagy szülötte,
Nagy fej, amely kisütötte.
Olajjal vegyül a víz is ...
Hja, kérem, ez paralízis!

A jég lángol, a nap fagyaszt,
Kopár sziklán rózsát fakaszt.
Nyárban hó van, ha oszolt is ...
Hja, kérem, ez paralízis!

Mit pénzért bárki becsülhet:
Közkereset a becsület.
Fajtája sok. Van tán ti z is ...
Hja, kérem, ez paralízis!

Felfújt béka egy ökröt tesz,
Haza, erény terhes nyűg lesz.
Mindem jól van — ugy is, így is ...
Hja, kérem, ez paralízis!

Vad orgiát ül a mánor,
Asztalánál: Koncz és Amor ...
S ha aztán beüt a Krízis? —
Hja, kérem, ez paralízis!

— Egy év tapasztalata. Mult év november 18-án vetette el Tisza István a kockát. Tette urrá az országban az erőszakot. Ásta meg jövőjének a sírját. És ma Tisza István gróf Fejérváryék akciójáról következőleg nyilatkozik: „Fejérváryt emberei becsapják, mindenbe beugratják, akciójukat még nagyobb blamázs fogja érni, mint az enyémet.”

— Programmos estély. A nov. 22-én (szerdán) a »Budapest« termében tartandó nőgyesületi első fillérestélyt Demény Ferencné r. elnök és Homolay Lajosné alelnök rendezik a következő műsorral: 1. Nyitány, a helyb. első zenekar által. 2. Szaval Nosz Ilonka. 3. Népdal egyveleg, előadják: Lázár László, ifj. Ember János, Szekeres János és Ember Dezső. 4. Zenél Kónya S. zenekara. 6. Szaval Lengyel József. 5. Énekel Farczádi Erzs. 7. Zenél Kónya S. zenekara. Kezdet: fél 8 órakor. A terem fűtve lesz. Kegyes adományok tetszés szerint. Az érdeklődő közönséget ezen az uton is meghívják és szívesen látják a rendezők.

— Dr Hinléder Fels Ernő, az oklándi választókerület függetlenségi és 48-as párti képviselője, Homoródkarácsonfalván minap tartotta meg beszámoló beszédét. Ezen alkalommal óriási lelkesedéssel fogadta a választó közönség s valóságos ünneplés tárgya volt a közszeretben álló képviselő, aki jelenleg Kolozsvárt időzik, hogy a mai napon megtartandó erdélyrészi nagygyűlésen résztvegyen.

— Az áll. főreáliskola ifjusága f. évi december hó 9-én a »Budapest«-szálló nagytermében jótékony-célú mükedvelői előadást rendez, mely alkalommal a n. é. közönség

előtt teljesen ismeretlen három egyfelvonásos vígjáték kerül színre. Címük a következő: »Megjött a papa« írta Erdélyi Zoltán; »Jön a kérő« írta Veli Miksa és »Othello sikere« írta Ed. Lantner, a németből fordította Nosz Gusztáv. Az előadásra már előre is felhívjuk a közönség figyelmét. Bővebbet majd közelebből közlünk.

A Fejérváry kormány bukása. Fejérváryék, erősen verik a mellüket, hogy a korona bizalma irántuk rendületlen. A rendesen jól értesült „Tagblatt“ szerint: „Az uralkodó garanciákat követel Fejérvárytól, hogy december 19-ig jobbra vagy balra elkell dölnie a dolognak. Ha addig garancia nem lesz arra, hogy a kormány többségre tud szert tenni, akkor nem lesz házfeloszlatás, hanem a Ház újabb elnapolása fog következni, mert az uralkodó újra akar tárgyalni a koalícióval.”

Főképen ez az utolsó passzus az, amitől félnek a darabontok, mert ez eddigi munkájuk teljes kudarcát jelentené. Ezért is hirdetik olyan erősen a király rendületlen bizalmát

— **Az ügyvédi kar becsülete.** Egyik ügyvédjelölt olvasván, hogy valamelyik ügyvéd főispán lesz — kíváncsian kérdi főnökétől:

— Vajjon ha most egy ügyvéd főispán lesz és nem iktatják, vagy a Fejérváry-kormány megbukik s már nem maradhat főispán, azután az ügyvédi kamara visszafogadja-e ügyvédnek?

— Nem hiszem, — mondja a kérdező — mert az ügyvédi rendtartás feltétlenül megkívánja az ügyvédtől a *tisztességes* előéletet.

— **Mükedvelői előadás táncvigalommal.** A korondi székegy ifjuság folyó hó 25-én, az ottani iskola termeiben az utcai lámpák alapjának gyarapítására, mükedvelői előadással egybekötött kosaras zártkörű táncvigalmat rendez, melye a n. é. közönséget e helyen is tisztelettel meghívja. Színe kerül: Huszár szerelem, Irta Murai Károly. A színjáték előadásában résztvesznek: Tófalvi István, Balázs Balázs, Lőrincz Borbála, Fábán János, Balázs Jula, Kovács Anna, Hegedüs Márton, Imre Márton, Károly Antal, Szabó Márton, és Lőrinc Róza. Belépesi díj személyenkint 1 K, családjegy 3 K. Kezdet este 7 órakor. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz a rendezőség.

— **Mit akarunk?** Ilyen címmel el látott papiros került a kezünkbe, „A szerkesztőség“ aláírással. Az „Udvarhelyi Híradó“ legújabb programját ismertük fel benne ... Tehát nem csalódtunk! ... Mert határozott tény, hogy ennek a lapnak a konyháján főzték ki ezeket a képtelenségeket, melyekkel tele van mázsolva ez az ocsmány papiros. Szemszedéttel valótlanságokkal akarja megtéveszteni a székegy népet. Nagy meglepetésünkre tegnap délután a tokányosok új lapjának a „program“-ját is el hozták nagy megbotránkozás között a szerkesztőségünkbe. Mit szólunk erről? *Csekély változtatással ugyanaz a program mint az előbbi.* Ezen már egy pár tokánypárti vitéz neve is

fel volt sorolva. De ez helyesen is van így. Legalább megismertük azokat a figurákat, a kik a közönség megtévesztésére vállalkoztak — „önzetlenül“. Mind a két programmal kezdődött mondókáját: „Mit akarunk?“ Mi megmondjuk: Ezt a szegény népet akarják megtéveszteni és osztrák járomba hajtani! De ott leszünk mi is! Megvédjük őket még az osztrák zsoldba szegődött — tokányvitézektől is.

— **Halálozás.** Részvétellel közöljük, hogy özv. Kiss Ferencné Mátyus Anna, Gönczi Lajos helybeli ev. ref. koll. igazgató neje Kiss Irma édes anyja, életének 78-ik évében elhunyt és tegnap nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra városunkban.

— **Ablakbeverés, revolverlövés.** Az alkotmányosabb érzelmű nép városunkban különböző módon adott kifejezést a császári biztos „beiktatása“ feletti elkeseredett hangulatának. Mint utólagosan értesülünk — kedden este Dr Solymosy Lajos áll. főrealskolai igazgató után hazamenetelkor az intézet udvarára belöttek, Dr Nagy Sámuel ügyvéd lakásán egy ablakot behajlítottak és udvarára belövéldöztek. Szibian György vármegyei kiadó szervenettazonban legtöbb kárt, utcaféli ablakait mind beverték. Ezutóbbi pedig nem is tagja a törvényhatósági bizottságnak s így részt sem vehetett a hazafiatlanság nagy bűnében.

— **Koós Ferenc meghalt.** Székely eszméknek utolsó leheletéig bátor harcosa, az erdélyi magyarság oszlopos vezére Koós Ferenc kir. tanácsos nyug. kir. tanfelügyelő, 48-as honvéd, volt bukaresti ev. ref. lelkes életének 78-ik évében folyó hó 14-én Brassóban elhalt. Hogy ki volt ez az ember a magyarságnak, arról a Bukarestben elhagyott és sok üldözésnek kitett székely kivándorlottak, a brassómezei népnevelésügyi munkásai, a székely társadalom munkásai tehetnek bizonyosságot.

— **Gyümölcsösstelepek.** A vármegyében most a miniszteri kirendeltség gyümölcsösöket létesít. Az első gyümölcsösökert 25 kat. hold felső-rákoson már beállított, jövő évre már teremni is fog. A másik gyümölcsös létesítése e héten határozottat el a muzsnai gazdakör gyűlésén, hol Mátyás János gazdaköri elnök buzgólkodása folytán a „Ramocsát“ fogják befásítani nemes oltványokkal, mintegy 200 holdon. Érdekes, hogy a székely kedveli a gyümölcsfa tenyésztést, de nem üzi okszerűen. Sokféle fajtája van, a mi az értékesítést rontja, fajt sűrűn összetömi a kertben, egyik alig képes nőni a másiktól. Ezen bajokon változtatni kell. A muzsnai telep létesítése elé is sok akadály gördült, míg azt Mátyás János unit. lelkes elhárította és okos érvelései győztek.

— „Földjeitek kevés és rossz — szolt az elnök a gazdaköri gyűlésen — és azt most már nem szaporíthatjátok. — Ti magatok azonban szaporodtok, de hogy fiaitok hogyan fognak itt megélni, arra nem gondoltok! Ültessetek gyümölcsfákat, azokra még van hely, mert fölfelé a levegőben elférnek azok bármint növekednek is.“ A muzsnaiak tehát új jövedelmi forráshoz fognak jutni és ha a telep teremni kezd, még az

unokák is áldani fogják az elődöket. Hogy a gyümölcsből mily szép jövedelmet lehet elérni, azt mutatja az ideai tapasztalat, hiszen az innét exportált gyümölcsből, dacára a silány minőségű gyümölcs termésnek, mintegy 500.000 korona jött a megyébe. És mikor történt az itt váha, hogy vackort is exportáltak majnai Frankfurtba és Stuttgartba? A vásárcsarnok szövetkezet kezdte meg a szállítást és ha a multkorig zord havazás el nem rontotta volna a fák alatt maradt összeszedetlen vad gyümölcsöt, még most is vigan folyna az export. Beteljesül tehát azon mondas, melyet egyik miniszteri főtisztviselő mondott azon kérdésre, hogy a székelyek mit csinálnak, hogy itt megélhessenek? „Fűhöz-fához kapkodjanak“, volt a válasz.

— **Szegénylős nyomdász.** „Mit akarunk?“ címmel az udvarhelyi „Haladó-párt“ egy programféle nyomtatványt bocsátott ki, a melyből meggyőződést szerezünk arról, hogy az a tiz ur nem tudta mit akar és minek irt alá. De annál tisztább tudattal bírt arról a nyomdász, mert szegyenletre erre a nyomtatványra kitenni a nevét, inkább kiteszi magát a sajtótörvényben meghatározott büntetésnek.

— **A Zoltán-féle csukamajolaj** tápereje igen nagy s mivel egytápszer sem emészthető oly könnyen, mint ez a kellemetlen szaga, ize nincsen, azért ez fölébe helyezendő minden másnak. Üvege 2 korona Zoltán Béla gyógyszerésznél Budapesten s a helybeli gyógyszerárakban.

— **Állatsereglet előtt.** Csinadrattabum... Megnyit az új állatsereglet, tessék besétálni! — kiabál torkaszakadtából egy szomorú ábrázatu ember. Különböző szelidített állatok diszpédányai láthatók itt! Változatos program! Hetenkint egy, de ha jól megy: két előadás szemerszedett műsorral! Csak rövid ideig! A kis ember segítségére — a nagyobb hatás kedvéért — előugrik egy hoszszulábu, de kis bajszu gyeeres ábrázatu majom, hogy a töle telhető hülye mutatványokkal szintén szórakoztassa az arra haladó kevés számu közönséget. Szokása szerint illő módon megcsóválja farkát az idomító ember előtt, mert ezt igen nagyon érti... Ezért a hü ragaszkodásért mindig kijár neki egy-egy falás kenyér... A kiabáló embernek ez a legkedvesebb majma. De nem is csoda ez. Igen találékony állat. Nincs az a létező dolog, a mit ki ne találna... Találmányai révén a rája ügyelő embernek is hasznot szerez. Osztozkodnak... Multkor egy iskolás gyerek hóna alatt pillantott meg valami taneszközt, azt is utána csinálta... Hi-hi... 67 K 20 fillért jövedelmezett egy helyről... Az állat. sereglet elé csődült iskolás gyermekek már igen jól ismerik ostoba előadásait... némely dolgot el is tanulnak tőle... — Az ember kiabál tovább: Tessék besétálni! Odabent látható egy ökör, egy vad marha, birkák stb. Van egy bömbölő számár is, mely Sámson utánozva, megnövesztette sörényét!... Nálunk igen ritkaság!... Szivre haladóan tud énekelni — taktusra... Tessék besétálni! A többi marhat most fogjuk kiképezni... a taktust már azok is értik nagyon... Záradéku jövedelmező köpönyegfor-

gatók bemutatása! ezeket magam végzem, kiabálja az ember. Tessék besétálni! Ritka alkalom!... Naponta kétféle program...

— **Szövetkezett ellenzék pártalakulása.** Brassóban Dr Zakariás János orsz. képviselő, lapunk munkatársa elnökléte alatt e hó 13 án megalakult a szövetkezett ellenzék pártja. Ilyen népes gyűlése a magyar választóknak még nem volt. Elfogadták az országos szövetkezett ellenzék felirati javaslatában foglalt programot és Kossuth Ferenc elnököt táviratban üdvözölték. A közgyűlés óriási többségben a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt elveit valló polgárokból állott s a Kossuth nótá elnéklésével oszlottak szét.

— **Udvarhelyi Szizifusok.** A „Mit akarunk?“ urak programjukban a következő mondatot szözték be: „... sziklát kell mozdítanunk, az előítélet, a balhiedelem, a tájékozatlanság sziklát, hogy megnyithassuk azt a nagyszerű perspektívát, melyet e program (á lá Fejérvár) mutat e nemzetnek.“ A görög hitrege egyik alakja Szizifus egy sziklát gurít a hegy tetejére, de valahányszor közel ér az oromhoz mindig visszagurul és így végtelen időkig folytatja e munkát. A „Mit akarunk?“ urak szintén ilyen munkát végeznek. Óva intjük, vigyázzanak, nehogy saját sziklájuk zuzza össze őket.

— **Újítás az ékszeres vásárlása körül.** Számos panaszból tudjuk, hogy a vidéki közönség mindig megkárosult, valahányszor ékszer és óraszükségletét külföldi cégek árjegyzékei alapján próbálta fedezni. Dacára ennek, rengeteg annak az összegnek a száma, a mit hangzatos hirdetések által felvezetett közönségünk, evenkint az ellenséges érzelmű Ausztriába örakért és ékszerkért küld és kapja érte az ipartermékek salakját, oly arut, melyet az illetők saját hazájukban képtelenek eladni és ha azokat a magyar közönség előre látná, szintén nem venné meg. Ezen visszaélésen segítő Polgár Kálmán műórási és ékszerész (üzlete Budapesten, Erzsébet-körút 29.) oly kép remél segíteni, hogy ezután vidéki komoly vevőinek terjedelmes választékot küld óra és ékszer árukból, annak a komoly vidéki vevőnek, a ki ezután ékszerfelét ohajt vásárolni, nem kell többé, mint a közmondás is mondja „szákba macskát“ venni, hanem felkeresheti bizalommal a nevezett céget és kap bő választékot. Ez a berendezés szoliditása önmagát dicséri és általa a nevezett műórási érdemeket szerez arra, hogy a hazafias magyar közönség pártfogásában reszesitse.

— **A rendezett tanácsu város és községek vízvezetési tervei.** Miután egyes esetekben a rendezett tanácsu városok és községek a vízvezeték és csatornázási műveik kiépítésére vonatkozólag kötött szerződések által, vagy ilyen művek építésére és üzemben tartására vonatkozó engedélyeknek magánosok, illetőleg részvénytársaságok részére szerződésileg történt nyújtásánál — az ily ügyekben megkivántató különleges szakszerű elbirálás hiányában — érzékenyen károsodtak, a belügyi ügyvivő most a földmívelésügyi, valamint a kereskedelemügyi ügyvivőkkel egyetértőleg körrendeletet intéz a vármegyei törvényhatóságokhoz, amelyben a következő rendel-

kezést teszi: A rendezett tanácsu városi és községi vízvezetési és csatornázási művek építése, illetőleg ily művek kivételének és üzemének vállalatba adása tárgyában hozott közgyűlési határozatának a vármegyei törvényhatóság részéről történő felülvizsgálata alkalmával a létesíteni szándékolt művek tervei és költségvetései, nemkülönböztetve a művek tervei és költségvetései, nemkülönböztetve a művek létesítése iránt kötött szerződés, üzemének átruházása esetén pedig az erre vonatkozó szerződés szakszempontról való véleményezés végett jövőre nem a vármegyei államépítészeti hivatalnak, hanem minden esetben az orsz. vízépítészeti igazgatóság közegészségügyi mérnöki osztálynak Budapestre küldendő fel Ezen szakhivatal véleménye alapján hozandó határozat a nevezett hivattal mindenkor közlendő. Vegül megjegyzi az ügyvivő, hogy az országos vízvezetési igazgatóság közegészségügyi mérnök osztálya a vízvezeték, csatornázási és artézi kut ügyekben a törvényhatóságoknak, városoknak és községeknek mindig díjtalanul ad fel világoztást.

— **Gyermekápolás** egészséges és beteg napokban, címen igen jeles könyv jelent meg immár 4-ik kiadásban; Kneipp Sebestyén plebános könyve után magyarul Huszár Károly sz. fehérvári kanonoktól. A könyv 227 lapon fölölleli az összes előforduló bajokat s azok okszerű természetes gyógykezelését. Jó tanácsot ad a szülőknek gyermekeik egészséges nevelésére, miért is nélkülözhetetlen tanácsadó minden családban. Ara kötve 1 K 20 fillér, mely összeg beküldése ellenében bérmentve küld meg a kiadó Klökner Peter kir. udvari könyvkereskedő Székesfehérvár.

CSARNOK.

Haladó-párti alakok.

I

Cammogó Pali ur!

Övé az egész világ. Azt gondolja most már, hogy neki zödel a fü, érte jön fel keletről a nap s az egerek is az ő dalát cincogják. Büszkén néz végig képzelt nagysága székéről, mint az ismeretlen Isten mellett Jupiter, ki ledörög az Olympusról, mire rögtön meg áll a szelek zugása, a tenger viharzása.

Sok fáradságba került, míg elérte ezt a rém nagy hatalmat. Nem bánta, ha eső esik; a havazást, hidegeket sem vette fel. Neki mind egy volt, ha hajón, vagy ha cethal gyomrában is teszi meg az utat Ninive felé, Faluról-falura járt. Prédikált, pedig semmi jó hite nem volt. Hirdette azokat az eszmeket, melyek megszülték az új főispánt. Mindenütt feltűnt, mint a bányarém. Azon pedig soha sem csodálkozott, hogy nem ijednek meg tőle; ilyen a természete.

Ha megszalasztották, Ugron Jánossal együtt futott, ha tapsolt, neki tapsolt. Övé volt a kacagása, sirása; neki vallott szerelmet, ő volt a bálványa.

Csodálatos ragaszkodás!

És e palluxi szeretet ezerféle szint adott Pali urnak.

Megjelent hangulat kutató körutjában koresmákban s mindenütt, hol embert látott. Járása látszólag csendes, nyugodt, valójában izgatót és kutató, mint a vércse repülése Szimatolásában tul tett a róka ravaszágán, fellépésében a bikától mégsem állott messzi, Ennyi sajátos szin, mégis sok Ugron János szerepetéhez.

De nem, mégsem érette tette! A bambara négerék papjai szereznek maguknak egy fehér istennőt (valami vászonceléd is lehet), és ennek a hatalmával tartják magukat felszinen, mert imádjatják az istennőt. Ezt mutogatják a népnek s ennek az árnyékában jól lakmároznak. Pali ur is ilyen pap; a magyart letörni igyekvő osztrák vallás papja, bálvány istene Ugron János császári adminisztrátor.

Most már Pali urnak áll a világ. A bálványt felállították és ő is körül táncolja. Mint a hét vezér egyike támogatta a szobrot a felállítási aktusban, egy „signóra” büszkeségével nézve végig a tömegen.

Illett is hozzá ez a büszkeség. Az ének mesternő signora a művészi existenciák egyike, ki a kövér nyereség reinényében — primadonnát farag akárkiből. Ha ez viszi valamire, a signora örökösen a nyakán ül. Ő kísérő fiakkere és zongorán. Ha megtapsolják, ő is fel emelkedik, mert hát neki is része van benne; aztán oda megy valamit sug a fülébe és végül együtt esznek-isznak. Láttuk, hallottuk az új primadonnát énekelni és megtapsolni és Pali ur büszkén nézett végig a tömegen. Ime mily olcsó reklám ez neki és veszettül jövedelmese!?

Mi lesz, mi lesz magából Pali ur ha a bambara négerék egyszer csak ismét nem fogják imádni a fehérét, ha a bálvány szobor ledül, ha egyszer a primadonnát elhagyja a hangja ??? ...

IRODALOM.

Atomvilág — életgyümölcs képek és aforizmak címen egy életnek őszinte könyvét adom ki. Ha vannak, a kiket oly ember fejlődése vonz, a ki távol az országutól, a fantázia ösvényén haladt, a gondolat, a megnyugvás felé: akkor remélhetem, hogy ez az én breviáriumom lelkekre talál. Nem szeretem ridegen mondani, hogy: olvasókra. A ki a betűn túl nem lát: annak

az író aligha nyílik meg teljesen. De bizom. — Láttam a föld legmélyebb szenvedései mellett a legszebb gondolkodást. Hinnem kell egy rejtett nagyságba; azokba az emberekbe, a kiknek sok igazat kellene mondaniok, de valami természetes fogadalmuk a szótlanság. Álom- és élet-könyvemnek hangja van. Beszél, a hol kell. Elhallgat azonban ott, a hol az olvasónak intuitivitása a betűk erdején túl, ragyogó képeket fest az átlátszó égboltra. A kinek gyönyörűség az önálló gondolkodás; a ki új fényben, új színekben szereti látni a legkülsőbb társadalmi s a legbensőbb művészi életet: az talán olvasóm lesz. — A szép kiállítású könyv ára egy korona. Ez a demokratikus ár a szegény néposztályban is képviselt lelki arisztokráciának kíván szolgálni. Nagy bírodalom a jóké, de részben láthatatlan. A tiszta jövedelem 25%-a a budapesti II. ker. főreáliskola jubileumi alapjának jut. Az előfizetési íveket, szíves gyűjtőim aláírásával ellátva, az összeggel együtt f. évi november végéig kérem címre beküldeni. — Tíz példány után tiszteletpéldány jár. A könyvet f. év végén bérmentesen küldöm. Tisztelettel Bujdosy Miksa, Budapest, I. ker. Vár, Belügyminiszterium. Előfizetéseket elfogad a „Szekely-Udvarhely” kiadóhivatala (Betegh Pál és Társa könyvkereskedése) is Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca.

Felhívás Udvarhelyvármegye erdőbirtokosaihoz.

Nagyérdékű kérdésre kívánom ráterelni Udvarhelyvármegye erdőbirtokos székelysége és annak birtokossági elnökei figyelmét. Az állami erdőkezelésről van szó, a melyet az 1879. évi harmincegyedik törvényekből kifolyólag léptettek életbe.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium 1888. évi 38.181. számú leirata következtében, Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának hozzájárulásával a közigazgatási erdészeti bizottság határozata alapján, az említett miniszterium feltételezett jóváhagyásának főtartásával, 1888. évi szeptember hó 29-én az állami erdészeti és Udvarhelyvármegye között szerződés jött létre. Kikötötték, hogy az így állami kezelésbe vett erdőnek összes fa és másnemű terméke, bárminő jövedelme, az illető birtokosokat illeti meg.

Az állami erdészeti erdők kezeléseért évi 9600 frt (19,200 K) összeg köttetett ki 20 éven át, illetve azontul is addig, míg a politikai, hitközségi és közbirtokossági erdőkről az állandó üzemtervek elkészítettek.

A szerződés 8-ik pontjában az áll, hogy ha az erdőbirtokosok négyötöd része azt kíváná, hogy az erdők állami kezelése megszűntessék, ezen esetben a tulajdonukat képező azon erdők után, melyekre üzemtervek készítették, holdankint 30 kr (60 fillér) költségtérítést kötelesek megfizetni. Azonban annyiszor öt százalék, a hány évig a kezelés teljesített, az erdőbirtokosok javára levonásba hozandó.

Ezen szerződés, ha az állami kezelést az erdészeti, vagy a birtokosok célszerűnek nem találják, felmondható és a felmondást követő két naptári évvel az állami kezelés megszűnik.

A szerződésből származható bármennyű peres esetekre (13. pont), a marosvásárhelyi kir. bíróság illetékessége és a sommás eljárás van kikötve.

Az állammal ilyképen megkötött szerződést Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága 116/1888. tvh. biz. jkv. sz. alatt, 1888. október hó 6-án tartott közgyűlésében hagyta jóvá. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter 62474/1., a belügyminiszterium pedig 1888. november 27-én kelt 76450/III. b. szám alatt hozzá járult és 1889. évi január 1-én életbe is lépett a szerződés, mint tisztán két fél között létrejött magán ügylet, melyet bármelyik fél két évi előleges felmondás után, jogosult megszüntetni.

A szerződés szerint, az állami erdészeti a politikai, hitközségi és közbirtokossági erdőknek újra való felmérését, terképezését, az állandó üzemtervek elkészítését és a vágterek évi fordákra leendő felosztását, kihatárolását is elvállalta. Ennek befejezésével pedig az erdők további kezelése az erdőbirtokosokat illeti volna s ettől kezdve a terhes állami erdőkezelési költségek sulya alól az erdőbirtokosok megszabadultak volna.

A szerződő felek egyike (az erdőbirtokosok), kötelezettségének eleget tett, mert a kikötött évi 19200 koronát megfizette és összes szolgáltatmányait leróta. Hogy aztán a másik szerződő fél mit tett, arról az erdőbirtokosok egyáltalán nincsenek tájékoztatva, mert soha semmi hivatalos kimutatást nem kaptak így

tehát nem tudható az sem, hogy Udvarhelyvármegyében az erdőművelési munkák mennyire haladtak és mikor nyertek befejezést. Csak azt tapasztaljuk, hogy az erdőkezelési díjak sulya alatt a birtokosság nyög és maholnap a rengeteg erdőkből ágfát sem tud előmutatni, mióta kiengedte kezéből az erdők kezelését.

(Folyt. köv.)

Báró Orbán Ottó,
birt. elnök.

TANÜGY.

Ujabb 10% az Udvarhelymegyei Tanitók Otthona javára. Vármegyénk tanító-körében eléggé ismeretes immár azon körülmény, hogy a Betegh Pál és Társa könyvnyomtató és könyvkötő intézet fenállása óta mily odaadó buzgalommal karolta föl a tanitóság közérdeke ügyeit. Az Udvarhelymegyei Tanitók Otthona is olyan nagyszabású eszme, amelynek megvalósítása minden egyes tanitónak legfőbb ohajtását kell, hogy képezze. Ezt tartva szemelőtt a Betegh Pál és Társa könyvnyomtató és könyvkötő intézet, mint első siet letenni a Tanitók Otthona alapkövét. Elhatározta és Szász Ferenc tanítóegyesületi elnökkel írásban is közölte a nevezett intézet, hogy az e célra már följánlott és szerződésileg is biztosított 10%-on felül, a most munkában levő új tananyagbeosztás és órarendek bevételeiből is ugyancsak 10 százalékot adományoz az Udvarhelymegyei Tanitók Otthona javára.

KÖZGAZDASÁG.

A Viktoria-borsó.

Az 1905. év tavaszán kaptam a magyaróvári országos növénytermelési kísérleti állomástól kísérletezés végett egy métermázsza Viktoria-borsót; ez azon borsó, melyet hámozva, két darabban elvála a boltokban árulnak. Ezen borsónak métermázsáját jelenben Budapesten 22—24 koronán veszik a malmok főképpen a Hungária gőzmalom, amely ezen borsó hámozásával nagyban foglalkozik, de szükségletét Magyarországból nem tudja kielégíteni, muszkaországból szállított

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

Verseny kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű

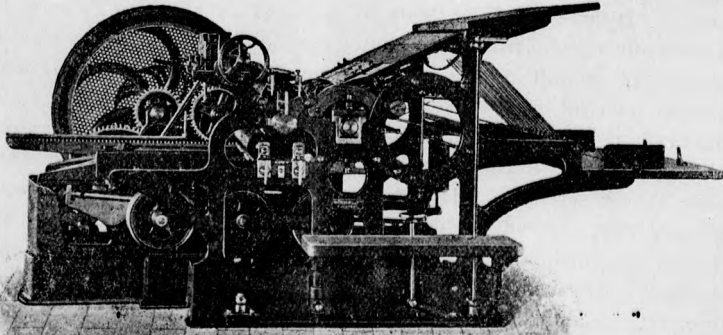
nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Szekelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatványraktára.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfel-számítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek papir-, író- és rajzszerék

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodabere-ndezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZEKELY-UDVARHELY

legelterjedtebb függetlenségi lap szerkesztősége és kiadóhivatala.

nagy tételeket, a földmivvelésügyi minisztert ez indította arra, hogy hazánkban is meghonosítsa ezen borsótermelést.

Az ország melegebb éghajlatu és lazább talaju vidékein ezen borsó mivvelése nem vált jól be, mert megféggesedett, zsiszikes lett, míg ellenben a mi hűvösebb, csapadék-dusabb és kötöttebb agyag talajunkban jól sikerül.

A kapott 1 mmázsa borsó után termett nálam 17 1/2 mmázsa, amelyet a következőképpen mivveltem. A földet, melybe 1905-ben vetettem, 1904. őszén felszántattam, ezen föld egy részében 1904-ben buza volt trágyával, a más részében kiritkult baltacin. A borsót elvettem a korán tavasszal (fagyja borsónak nem árt) sorba 30 centiméter távolságban, egyszer megkapáltattam, többször nem lehetett, mert a talajt befolyta. Vettem kézzel szórva, egyszer meggyomlálták. Öt kilót ültettem pityókásba, minden tő pityókához 3 szemet; ezen 5 kiló után termett 80 kiló. Amit szórva vettem, kevesebbet adott, mint a sorba vetett, a baltacin után vetett nem adott annyit, mint a buza utáni, mert a baltacinost a gyom felfogta. Azon földeket, melyekben borsó volt, buzával bevettem és jó buzatermést remélek. A borsó pillangós növény, földből kevesebb tápláló erőt vesz ki, mint amennyit a levegőből visszaad, a földet kipuhítja, augusztus elején meg van érve, kiszedhető és így a földet maga idejében jól ellehet készíteni.

Ezen fajta borsó mivvelésében sok előnyt látok, az 1906 évben tiz mázsát szándékozom vetni.

Tarcsafalva, 1905. nov. 16-án.
Pálffy Dénes.

Politikai felelős szerkesztő:
Dr. Hinkelér Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos
Betegh Pál
Kiadja: Betegh Pál és Társa ujságkiadó intézete.

Ajánlatkihirdetés.

F. évi november 25-én nyilvános ajánlattárgyalás fog megtartatni a marhahus, disznózsír és élelmi cikkeknek 1906. január 1-től bezárólag december 31-éig szóló szállítása tárgyában.

Írásbeli ajánlatok fent nevezett napig a 3. zászlóalj segédtiszt irodájába küldendők.

Megjegyeztetik, hogy a készpénzfizetések után 2 százalékos kassasconto fog levonattni.

A szállítási feltételek naponta a zászlóalj irodában megtekinthetők.

A 82. gyalogezred 3. zászlóaljának parancsnoksága.
282.

Sz. 915--1905.

Árverési hirdetés.

Szentábrahám község a tulajdonát képező kocmsa helyiséget a korlátlan italmérési joggal együtt 1906. január 1-től 1906. december 31-ig terjedő időre **f. évi november 26-án d. u. 3 órakor** nyilvános árverésen haszoberbe adja. Kikiáltási ár 400 korona.

Az árverés feltételek megtekinthetők a község házában és a körjegyzői irodában, továbbá Székelykeresztúron a főszolgabírói hivatalnál.

Szentábrahám, 1905. nov. 3.
AZ ELŐLJÁRÓSÁG.

NAPTÁRAK!

— AZ 1906. ÉVRE —
már megjelentek és kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv, zenemű- és papírárukereskedésében

Előjegyzési naptár . . 60 fillér.

Erdélyi képes naptár. 60 "

Az erdélyi vásárok legpontosabb jegyzékével.

M. kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1905. évi október hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Nagyvárad — Predeal	Szv.	Gyv.
I-III.	I-II.	Állomások	I-III.	I-II.
900	915	i Budapest k. p. u.	710	750
1152	1119	i Szolnok	322	532
1206	1132	i Szajol	304	519
144	1349	i Püspökladány	119	438
344	211	i Nagyvárad	1109	238
410	218	i Nagyvárad	1037	232
834	538	i Kolozsvár	605	1110
	915	i Deés	340	
	303	i "		
854	611	i Kolozsvár	521	1050
1016	728	i Aranyos-Gyéres	348	930
1044	750	i Székely-Kocsárd	307	900
453	1025	i Marosvásárhely	1225	538
538	526	i "	537	1128
1149	832	i Tövis	157	812
402		i Arad	635	
704		i "	850	
1258	904	i Küküllőszög	1248	725
818		i Sővárad		150
	355	i "	859	
157	948	i Kis Kapus	1141	656
328	1257	i Nagy-Szeben	731	445
1120	731	i "	1237	915
213	947	i Kis-Kapus	1109	650
340	1053	i Segesvár	948	549
613	133	i Székelyudvarhely	705	305
347	1100	i Segesvár	922	542
750	209	i Brassó	532	245
106	652	i Kézdi-Vásárhely	Tv. 1016	
306		i Gyimes	szsz. 445	
	219	i Brassó	728	218
	331	i Predeal	612	112
	910	i Bukarest		805

Az aláhúzott számok éjjeli időt jelentenek. Az i — indulás; é — érkezés.

Allandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az élető eleme.
Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, egyjebben és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál,

tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54. sz. ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnék hirdetések és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Hazvezetőnek keresetetik

tisztesleges székely leány vagy magános székely asszony Felvilágosítást ad lapunk kiadóhivatala. 1-3

Aki kitünő étvágyfokozó asztali italt óhajt,

Aki gyenge, lábadozó,

Aki ideges, álmatlan,

Aki vérszegény,

Aki sovány,

Aki szoptat,

Aki tüdőbeteg

ne mulassza el saját érdekében a kitünő hatásúnak elismert

HERCULES

maláta-tápsör különlegességet inni,

rendkívül tartós és sokáig eláll. Kapható minden nagyobb csomago-, fűszerkereskedésben, kávéházban, vendéglőben és a **HERCULES SÖRFÖZDE** szétküldési telepén Budapest, Bethlen-tér 3. Árjegyzék ingyen. Vidékre postán küldünk 5 kg. próbaküldeményt (6 üveg) utánvétel. Főraktár

Fernengel Gyula fűszer- és csomago-üzletében és **SÜKÖSD MIKLÓS** „Budapest” szállodájánál.

SÁRKÁNY S. BANKHÁZA

Telefon 80-89 **BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 6.** Telefon 80-89

a magyar kir. szab. Osztálysorsjáték főelárúsítója.

Sürgőny cím: **Sárkányok Budapest.** Folyó számla: Pesti magyar kereskedelmi banknál és a magyar kir. postatakarékpénztárnál.

Legmagasabb pénzkölcsönt nyújtok sorsjegyekre és elzálogosított sorsjegyeket saját pénzzel

kiváltok és ezekre nagyobb kölcsönt adok; letétjegy, zálogjegy beküldendő. Kedvező feltételek mellett a kölcsön részletekben is visszafizethető.

Budapesti és vidéki kereskedőknek, iparosoknak váltóit leszámítolom és könnyen törleszhető váltó és személyhitelt nyújtok

TISZTVISELŐK és KATONATISZTEK amortizációs kölcsönt kaphatnak.

Háztulajdonosoknak és földbirtokosoknak II-ik és III-ik helyre való betáblázásra azonnal folyósíthatok.

Semmiféle előleges jutalékot nem kérek, ugyszintén minden levelet, válaszbelégy nélkül is, rögtön elintézek.

SÁRKÁNY S. BANKHÁZA
BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 6.
25 év óta törvényszékiileg bejegyzett cég.

MEGJEGYZÉS: A XVII ik sorsjáték I-ső osztályu jegyei már megjelentek és kérem egyttal b. megrendeléseit, a legjobb és legpontosabb kiszolgálásról előre biztosítom, minden nyereményt azonnal kifizetek.

A következő szerenese számokat ajánlom, mert ezek nagy nyereménynyel még nem lettek kisorsolva:

2979	12128	12953	16065	35733	44596
51325	58762	80847	99191	101580	105655

Megrendelő lap.

Kivágandó

Sárkány S. bankháza Budapest, VI., Ó-utca 6. szám.

Megrendelem önöknél a ..... számú (egész fél negyed nyolcad) sorsjegyet és ennek árát ..... kérem utánvenni. Név: .....

A nem kívántat tessék áthuzni. Lakhely, u. p.: .....

KIADÓ LAKÁS,

mely áll 3 szoba, konyha, kamara stb. hozzátartozóival s külön udvar 1906. év április 24-től kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

KISS

szerencsésje

NAGY!

Ki még eddig soha szerencsekísérletet nem tett az osztálysorsjátékban, vegyen egy szerencsesorsjegyet **KISS** bankházában, mert

KISS szerencsésje **NAGY**

Kinek még eddig az osztálysorsjátékban eredménye nem volt, tegyen kísérletet **KISS** bankházában, mert

KISS szerencsésje **NAGY**

Több ezer fél nyert a lefolyt sorsjátékban nagyobb nyereményeket **KISS** bankházában. Az eddigi huzásoknál szerencsénk volt már háromszor a jutalmat

600.000 kor. = 1.800.000

és a legnagyobb főnyereményt

400.000 koronát = 400.000

Összesen **2,200,000** 4 sorsjegyre

koronát igen tisztelt vevőinknek kifizetni. Minden egyes huzás után közzéteszszük a legnagyobb budapesti hírlapokban a nálunk nyert sorsjegyek jegyzékét, úgy, hogy mindenki meggyőződhetik, miszerint a mi t. vevőinknek különösen kedvez a szerencse. Kihuzott nyeremények azonnal kifizettetnek.

Kísérlelje meg szerencsésjét **KISS** bankházában, mert

KISS szerencsésje **NAGY**

A XVII. sorsjáték első osztályának huzása folyó évi nov. 23. és 24-én lesz.

Az I-ső osztályu sorsjegyek árai: Egy nyolcad 1 K 50 f. Egy negyed 3 K. Egy fél 6 K. Egy egész 12 korona.

Kiss Károly és Tsa

a m. kir. szabadalmazott osztálysorsjáték főelárúsító helye

BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos utca 13.

KISS-féle sorsjegyek kaphatók: Székelyudvarhely

BOKOR ANDRÁS

Kossuth-utca 16.

Gyertyánffy J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban

HERMANN GYÖRGY
 FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
 KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszleklapok, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szöszékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá műkedvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

Monogram - pecsétnyomók,
 bélyegzők, ruhajelző eszközök, bélyegző-festékek és állandó festékpárnák dobozokban, mindenféle jelző-készülékek, címtáblák legelőnyösebben kaphatók

Betegh Pál és Társa
 könyv-, papír-, iró- és rajzszekereskedésében
 Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 15.

OLCSÓ és jó BUTOR
 bevásárlási forrás.

GYARMATHY ISTVÁN
 épület- és butorasztalosnál
 Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt

Az elmúlt rendkívüli száraz nyár folyamán ismét a

Küküllőmenti Első Szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, 194 Nagy-Küküllőmeze.) volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan szőlőoltványokat szállít. Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!
 — Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümölcs-lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epeképzés rendellenességében, az epekövek eltakarítását szembetűnően könnyíti, a bélhurut minden nevéiben, a nyálkás aranyérben, hasszervi dugulásokban, huykó képződéseiben, mézes huyárban, görvoly- és mirigydagokban, angolkóros csontlágylás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, horrall vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktár

SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
 Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ minden szobeszedé a tartózkodásról, mert csodahatású ellenszenvessé teszi az iszákosságot a szeszes italt. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető méla csak nem is sejtí, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békítette ki ismét sok sok ezer férfit a szegény és beestelenségű, megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséséhez segített és nagyon sok embernek életét számos áruval meghosszabbította.

Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próba-adagot és egy köszönő irásokkal tett könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Keszkedünk, hogy az egészre teljesjen ártalmatlan.

COZA INSTITUTE
 (Dept. 186.)
 62, Chancery Lane,
 London, Anglia.

INGYEN PRÓBA 186. SZ.
 Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek, (Levelek 25 fill., lev. lapok 10 fillérral bérmentesítendők.)

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tiszta és mentkáros alkotórészekből.

SCHICHT-SZAPPAN
 („szarvas“ vagy „kulcs“ szappan)

a legjobb és használatban legolcsóbb, minden ruhanemű és mosási módszer részére

JÓTÁLLÁS: 25.000 koronát fizet Schicht György cég Vnssigban bárkinek, aki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht“ névvel, valamely káros keveréket tartalmaz.

Utánzatoktól óvakodjunk!
 Az alanti címke, a „MILLY“ szó, valamint a „NAP“ védjegy törvényileg vannak védve.

Milly Gyertya

Gramm 1 ső rendű minden sző gyertya „MILLY“ és a „NAP“ védjeggyel van ellátva.

FONOGRÁF ÉS GRAMOFON
 Helyszűke miatt fonográf és gramofon tetemesen leszállított áron eladó Betegh Pál és Társa könyv- és papírüzletében Székelyudvarhelyen.

Kedvező alkalom a legolcsóbb bevásárlásra!

NAGY ALKALMI VÁSÁR!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására, hozni, hogy üzletemet a jövő év elején a Fröhlich Testvérek ujonnan épült házába szándékozom áthelyezni, ennél fogva elhatároztam, hogy az üzletemben levő árukat, u. m. mindennemű porcellán- és üvegekészleteket, tejes, fehér- és ebédli **szervizeket** és **edényeket**, **evőeszközöket**, mindennemű fali, asztali, ebédli, függő, luszter és éjjeli **lámpákat**, **kina-ezüst** disztárgyakat, fali, asztali és zseb **tükröket**, **majolika** vázák és disztárgyak, dohány- és oldaltárcák és pénzes erszényeket, óvodás és iskolás gyermekeknek iskola-táskák, bevásárlási táskák és kosarakat, **sétapálcákat**, fog-, haj- és ruha-**keféket**, dominó, sakkjáték és egyéb **társasjátékokat**, asztali és állványos **dohányzó-készleteket**, ecet-, olaj- és sőtartókat, **Gyermek-babukat**, **pipere-cikkeket**, pipere **szappanokat**, gipsz-alakokat és számtalan itt fel nem sorolt tárgyakat **bámulatos olcsó áron kiárusítom!**

Midőn ezen körülményről a n. é. közönséget tisztelettel értesítem, egyúttal b. pártfogását kérem kiváló tisztelettel **Szentpétery Gergely.**

Csak rövid ideig! Ragadjuk meg az alkalmat!

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA
 férfi és női divat-áruháza
 Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Iskolás fiúk Diákok részére

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat merték után, a ruhák ingyen takarításával.

Legolcsóbb árak!